

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія

Освітня програма Маркетинг

Спеціальність 075 Маркетинг

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “2” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.філос.н., доц. Гайналь Т.О.
Контактний телефон викладача	+38(097)6531918
E-mail викладача	tetiana.hainal@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=122&id_cou=5933
Консультації	Очні та онлайн-консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>В межах лекційного викладу та семінарської практики з «Соціології» акцент робиться на міждисциплінарності дослідження суспільства та соціальних процесів, а також на опрацюванні ключових ідей та понять, аналізі сучасних підходів до найважливіших соціологічних проблем.</p> <p>Курс лекцій присвячено основним тенденціям, характерним для розвитку соціології та особливостям сучасного етапу розвитку соціологічного аналізу суспільства, актуальному стану розвитку соціологічних положень про суспільство, особистість, культуру, методи соціологічних досліджень. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Завдання, які покликана вирішити пропонована дисципліна, включають не лише засвоєння певних теоретичних знань, але й набуття студентами вмінь опрацьовувати самостійно навчальну літературу, критично мислити та висловлювати свою точку зору на соціальні питання.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу полягає в ознайомленні студентів зі специфікою вивчення суспільства соціологічною наукою та її відмінністю від інших суспільних наук, допомогти студентам оволодіти термінологією соціології.</p> <p>Мета реалізується через цілі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити студентів із поняттям суспільства та його структурою (соціальні інститути, соціальні організації, соціальні спільноти, соціальні групи). 2. Окреслити особливості дослідження явища повсякденності засобами соціології. 3. Оглянути глобалізаційні проблеми сучасності, їх причини, прояви та можливі наслідки. 4. Навчити аналізувати соціальні явища, використовувати на практиці результати соціологічних досліджень, соціальні технології в майбутній професійній діяльності. 	
4. Компетентності та результати навчання	
Програмні компетентності	
<p>ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	

- ЗК8.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК9.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК14.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- СК3.** Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.
- СК6.** Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності.
- СК13.** Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в крос- функціональному розрізі.
- СК14.** Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.

Програмні результати навчання

- ПРН4.** Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.
- ПРН10.** Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.
- ПРН15.** Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.
- ПРН18.** Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Семінарські заняття	14
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	075 Маркетинг	Другий	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Соціологія як наука: предмет, об'єкт, функції</p> <p>Етимологія терміну „соціологія”. Час виникнення та засновник соціології. Різноманітність дефініцій поняття „соціологія”. Підходи до визначення предмету дослідження соціології. Соціологія як генералізуюча наука та специфіка дослідження нею суспільства. Обґрунтування науковості соціології. Система категорій соціології. Поняття соціального закону.</p>	Лекція, практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготувати до семінар. заняття, тести, 8 год.	Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.	До наступного заняття за розкладом

<p>Структура соціологічного знання: загальносоціологічна теорія, соціологічні теорії середнього рівня (спеціальні та галузеві), емпіричні соціологічні дослідження.</p> <p>Функції соціології та її важливість для людини і суспільства. Значення вивчення соціології як навчальної дисципліни для майбутніх спеціалістів.</p> <p>Взаємодія соціології з іншими науками (гуманітарними, суспільними, технічними та природничими). Виникнення нових напрямів дослідження суспільства на межі соціології та інших наук. Соціологізація наук.</p>					
<p>Тема 2. Особистість – культура – суспільство</p> <p>Особистість як предмет соціологічного аналізу. Особливе значення та специфіка дослідження особистості засобами соціології. Основні категорії, якими характеризується особистість як об'єкт (соціалізація, соціальна та рольова ідентифікація) та суб'єкт соціальних відносин (самоусвідомлення особистості, система норм, цінностей, стереотипів, потреби, мотивації, соціальні установки). Основні терміни соціології особистості: людина, індивід, особа, особистість, персона, індивідуальність.</p> <p>Соціальний статус та соціальна роль особистості. Поняття соціального статусу та статусного набору. Види статусів: дескриптивні (приписані) та набуті. Соціальна роль як поведінка особистості, яка пов'язана з соціальним статусом. Міжособистісний та внутрішньоособистісний рольові конфлікти.</p> <p>Поняття соціалізації та її основні компоненти. Соціалізація як процес, умова, прояв і результат соціального формування особистості. Фактори (мега-, макро-, мезо-, мікрофактори), рівні, агенти, періоди соціалізації. Механізми соціалізації (соціально-психологічні, соціально-педагогічні). Процеси ресоціалізації та десоціалізації.</p> <p>Етимологія поняття „культура”. Наукові підходи до визначення сутності культури. Полісемічність поняття „культура”. Основні риси культури.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[1-14]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінар. заняття, тести, 9 год.</p>	<p>Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

<p>Особливості та важливість соціологічного вивчення культури.</p> <p>Основні категорії соціології культури (цінності, потреби, інтереси, соціалізація, норми та ін.). Складові культури (цінності, норми, етикет, мова, традиції, звичаї, обряди, церемонії, закони, табу, уподобання). Типи культури за різними критеріями (носій культури, походження, функціональна роль та призначення та ін.). Поняття культурної універсальності.</p> <p>Тенденції соціокультурної ситуації в Україні (деідеологізація, комерціалізація культури, зростання інтересу до минулої спадщини та ін.). Поняття масової культури та кітчю.</p> <p>Поняття та основні ознаки системи. Поняття суспільства як соціальної системи. Рівні суспільства (глобальна соціальна система (людство), суспільство та мала соціальна група). Функції соціальної системи (Т.Парсонс). Основні аспекти розгляду соціальної системи (соціальні спільноти, соціальні організації, соціальні інститути, соціальний процес). Типи суспільств.</p> <p>Поняття соціальної спільноти, особливостей їх формування. Типологізація соціальних спільнот. Відмінні риси між соціальними групами та соціальними спільнотами.</p> <p>Соціальні організації. Механізми формування та риси соціальної організації. Типологія соціальних організацій.</p> <p>Поняття соціального процесу, його основні види. Соціальні зміни та їх фактори. Чинники сучасних соціальних змін. Соціальні взаємодії: форми та типи.</p>					
<p>Тема 3. Соціальні інститути</p> <p>Поняття соціального інституту та його ознаки. Значення та функції соціального інституту для суспільства. Процес інституціоналізації та його етапи.</p> <p>Сім'я як соціальний інститут. Генезис сім'ї та шлюбу. Основні функції сім'ї. Форми шлюбів. Типологізація сімей. Тенденції сучасних шлюбно-сімейних відносин.</p> <p>Поняття освіти як соціального інституту. Основні функції освіти.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[1-14]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготувати до семінару заняття, тести, 8 год.</p>	<p>Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

<p>Тенденції розвитку освіти в сучасних умовах. Основні освітні проблеми та перспективи. Особливості освітньої ситуації в Україні.</p> <p>Релігія як соціальний інститут та елемент соціальної системи. Передумови виникнення релігії. Основні функції релігії. Участь релігії в процесі сакралізації та секуляризації суспільства. Релігійна соціалізація.</p> <p>Політика як специфічний вид суспільної діяльності. Політична сфера та її структура. Політика як сфера боротьби за здобуття влади та її здійснення. Політичний суб'єкт та його ознаки. Види та складові політики. Політична соціалізація.</p> <p>Економіка як соціальний інститут. Рівні розгляду економіки в соціології (макро- та мікрорівні). Структура економічної сфери. Основні завдання економіки в суспільстві. Економічна глобалізація. Споживання як соціально-економічний процес. Споживач та споживча поведінка</p>					
<p>Тема 4. Соціальні взаємодії та повсякденність.</p> <p>Важливість дослідження повсякденного життя в соціології. Аналіз соціальних взаємодій в буденному житті (невербальна комунікація, спілкування). Відмінність повсякденності від інших форм людського досвіду.</p> <p>Історизм повсякденності. Соціальна практика. Фонові, немовні та мовні практики.</p> <p>Етнометодологія та дослідження повсякденності.</p>	Лекція, практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінару, заняття, тести, 9 год.	Усні відповіді – 5 балів.	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 5. Соціальний контроль та девіація.</p> <p>Особиста свобода особистості та соціальний контроль. Поняття девіації. Основні компоненти девіації. Причини девіації (біологічні, психологічні, соціологічні, культурологічні). Формальні та неформальні методи соціального контролю. Поняття маргінальної особистості. Делінквентна поведінка.</p>	Лекція, практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінару, заняття, тести, 8 год.	Усні відповіді – 5 балів.	До наступного заняття за розкладом

<p>Тема 6. Соціальні аспекти глобалізації</p> <p>Основні тенденції розвитку сучасного світу. Економічні аспекти глобалізації. Технологічні аспекти в сучасному глобалізованому світі. Політичні процеси. Особливості розвитку сучасної культури.</p>	Практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготувати до семінар. заняття, тести, 10 год.	Усні відповіді – 5 балів.	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 7. Теорія, методика та техніка організації та проведення соціологічного дослідження</p> <p>Поняття та основні етапи проведення соціологічного дослідження. Вимоги та розділи програми соціологічного дослідження (методичний, методологічний), їхні складові. Стратегічний та робочий плани дослідження.</p> <p>Методи збирання первинної соціологічної інформації. Опитування та його види (анкетне опитування, соціологічне інтерв'ю, соціометрія). Анкетне опитування: структура та вимоги до анкети. Соціологічне інтерв'ю та його види. Соціологічне спостереження як метод збору первинної соціологічної інформації. Соціологічний експеримент та специфіка його організації і проведення. Аналіз документів та його типи. Обробка та аналіз первинної соціологічної інформації (комп'ютерне програмне забезпечення для обробки емпіричних даних, кодування, графічне зображення даних, нарративний аналіз та ін.). Підсумковий документ аналізу соціологічної інформації.</p>	Лекція, практичне заняття	[12, 14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготувати до семінар. заняття, тести, 8 год.	Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.	До наступного заняття за розкладом
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна кількість балів в межах залікового курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «не зараховано»; 50 – 100 балів – «зараховано». Оцінка розраховується так: 50 балів (середнє арифметичне з усіх отриманих оцінок на семінарських заняттях (25 балів) та тесту (25 балів), помножене на 10. Приклад: $((3+4+4+4) / 4) \times 10 = 3,75 \times 10 = 38$ (балів)) + 50 балів (оцінка за письмову екзаменаційну роботу).</p> <p>“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вмiє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко</p>				

	<p>формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Чотири письмові роботи у вигляді тестів.</p> <p>Тест охоплює матеріал тем 1, 2, 3 та 7. Кількість тестових завдань: від 10 до 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: від 15 до 25 хв. (в межах семінарського заняття).</p>
Семінарські заняття	<p>В межах запланованих семінарських занять є обов'язковими щонайменше дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».</p> <p>Обов'язковим є написання тестових робіт на семінарських заняттях 1, 3, 5, 9. Результат оцінюється в 100-бальній системі.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Підсумковий контроль виставляється за результатами суми поточної оцінки (необхідною є наявність щонайменше п'ятьох оцінок (чотирьох – за усні відповіді та однієї – за письмову роботу) не нижче, ніж «задовільно») і є підставою допуску до іспиту.</p>

7. Політика курсу

Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестового завдання необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – виконання пошукової роботи та усної доповіді. Поточні незадовільні оцінки за семінарські заняття та лекції не відпрацьовуються.

8. Рекомендована література

1. Гайналь Т.О. Соціологія: навчально-методичний комплекс для студентів напряму підготовки 6.030102 „Психологія” / Т.О. Гайналь. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 51 с.
2. Гайналь Т.О. Соціологія сім'ї: навчально-методичний комплекс для студентів напряму підготовки 6.020101 „Філософія” та 6.030101 „Соціологія” / Т.О.Гайналь. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 43 с.
3. Алан Г. Джонсон. Тлумачний словник з соціології / Пер. з англ. А. Хоронжого, за наук. ред. В. Ісаїва / Алан Г. Джонсон. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2003. – 480 с.
4. Арбеніна В.Л. Етносоціологія. Підручник / Арбеніна В.Л. – Харків: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 160 с.
5. Асп Э.К. Введение в социологию / Эрки Калеви Асп; Пер. с финского М.Аалто и П.Саари; Ред. русс. пер. А. Рябова; Под ред. А.О. Бороноева. – СПб.: Алетейя, 1998. – 250 с.
6. Барвінський А.О. Соціологія: курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів / А.О. Барвінський. – К.: ЦНЛ, 2005. – 328 с.
7. Бергер П.Л., Бергер Б. Социология: Биографический подход / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер; пер. В.Ф. Анурина // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический Проект, 2004. – С. 25-396.

8. Вакуленко С.М. Соціологія сім'ї: навчально-методичний посібник для викладачів та студентів / Вакуленко С.М. – Харків: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2003. – 159 с.
9. Герасимчук А.А. Соціологія: курс лекцій / А. А. Герасимчук, О. М. Шиян, Ю.І. Палеха. – 7-е вид. – К.: [б. в.], 2002. – 236 с.
10. Гидденс Э. Социология / Энтони Гидденс / При участии К. Бердсолл; пер. с англ.; изд. 2-е, полностью перераб. и доп. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 632 с.
11. Дворецька Г. В. Соціологія: Навч. посібник / Г.В. Дворецька. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 472 с.
12. Жоль К.К. Соціологія: навчальний посібник / К.К. Жоль. – К.: Либідь, 2005. – 440 с.
13. Лукашевич М.П. Соціологія. Загальний курс: підручник / М.П. Лукашевич. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 408 с.
14. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій / Н.В. Паніна. – 2-ге вид. – К.: Інститут соціології НАН України, 2001. – 277 с.
15. Соціологія: навч.посібн. / за ред. С.О. Макеєва. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання; КОО, 2008. – 566 с.
16. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій / Наталія Черниш. – Львів: Кальварія, 2003. – 544 с.

Викладач

Гайналь Т.О.